

1. ПИСАР ФРІДМАН

(з розповідей діда Івана Коваля)

Тодішня артилерія уся була на кінській тязі. А для коней треба було на зиму сіно заготовляти. Тож артилеристи виїжджали влітку на сінокос, зводили великі брезентові намети, солдатів на 15 кожний, ставили там похідні ліжка для відпочинку вночі після сінокосу чи в непогоду. Рано-вранці усі солдати з косами, вилами та граблями відходили з постою на місця заготівлі сіна. Артилерист Іван Коваль був дисциплінованим, до служби відносився бездоганно, на сінокосі ніхто не міг справитися краще нього, мав добрі навички ще з дому. Завжди був підтягнутий, акуратний і чистолюбвий. Але коли поверталися з роботи, то старшина робив йому зауваження за брудний рушник.

Ніяк, каже, не міг я зрозуміти чому ж він брудний, адже завжди залишаю його на поруччі свого ліжка чистим. Іншим разом знову таке ж зауваження старшини. І так декілька разів підряд. У мене закралася підозра і я вирішив перевірити свою думку. Одного ранку, каже, усі ми вийшли до праці. Я попросив своїх хлопців, щоб попрацювали трохи за мене на косовиці сіна. А сам повернувся, тихесенько підповз до нашого намета ззаду, підняв брезент і через щілину дивлюся на свій рушник, що висить на поруччі мого ліжка.

Справа в тому, що разом з нами в наметі жив наш батарейний писар-єврей Фрідман. На сінокос він з нами не ходив, бо писарував при командирові батареї. Той Фрідман уставав зі своєї постелі завжди після того як ми йшли до праці. От, каже, дивлюся як він устав з ліжка, потягнувся, позіхнув, не кваплячись заправив свою постіль і поплентався умиватися. Умившись повертається до намета, підходить до мого ліжка, бере мій рушник і починає ним витиратися. Я, каже, скипів, коли побачив таке неподобство, прожогом кинувся у намет, підбіг до зловмисника і так бабахнув його кулаком у ліве вухо, що кров бризнула аж з правого вуха. Як гнилий стовп звалився негідник на землю, захарчав і перестав дихати, не дригаючись. Збіглися солдати з інших наметів, – днювальні, звільнені від роботи за станом здоров'я, та інші, хто залишився в розташуванні. Серед них було декілька євреїв. Підняли хай, шум, крик: «Чалавєска убілі!». Почали

відливати потерпілого водою, робити штучне дихання, давали нюхати нашатир, пхаючи до носа тампон з вати, трясли «мертвого» аж поки з носа нещасного не появилися бульки. І, накінець, повернули мерзотника до тями.

А мене, каже солдат Іван Коваль, викликав до себе сам командир батареї і добряче «пожурив». Я тобі, каже, прощаю цей вчинок, бо люблю тебе, Коваль, але суворо наказую більше цього не робити, бо рука у тебе важка і не кожного можна буде відходити, віділляти водою після твого удару. Уявляєш, яке це було б «ЧП», яка ганьба для усієї нашої військової частини?

І дав слово солдат Коваль, що надалі буде стримувати себе від подібного.